

علل بنیادین حملات فرانسه به داعش در سوریه

-فرزاد رضائی بونش

پژوهشگر روابط بین الملل

مرکز بین المللی مطالعات صلح

واژگان کلیدی: حملات فرانسه به داعش ، علل حملات فرانسه به داعش در سوریه ، حملات فرانسه به داعش

نخستین بار در جریان درگیریهای سوریه شش هواپیمای جنگنده فرانسه اخیراً به مواضع نیروهای داعش و اردوگاه آموزشی اسلامگرایان داعش، در استان دیرالزور در شرق سوریه حمله کردند. دولت فرانسه تأکید کرده است که احتمالاً حملات جنگنده های این کشور به مواضع داعش در هفته های آینده نیز ادامه خواهد داشت. در این بین باید پرسید. علل این رویکرد نوین فرانسه چیست؟ در پاسخ به این پرسش می توان به چند علت مهم توجه کرد.

تلاش برای همکاری امنیتی و عادی سازی روابط با دمشق:

در سالهای گذشته فرانسه از حامیان اصلی گروه های تروریست مخالف دولت بشار اسد بود و از آنها حمایت مالی و تسلیحاتی گسترده کرد و حتی روابط دیپلماتیک خود را با دمشق قطع کرد. با این حال برخی هیاتهای فرانسوی از سال 2014 در روند مذاکرات با دمشق مشارکت و بشار اسد هم در فوریه 2015 با هیاتی از نمایندگان پارلمان فرانسه در دمشق ملاقات کرد. در همین راستا فرانسه در ماه های گذشته فرانسه از شدت موضع گیری خود در برابر بشار اسد کاسته و اعلام می کند بحران سوریه بدون حضور بشار اسد ممکن نیست. لذا حمله کنونی به داعش در سوریه از یک سو می تواند به همکاری امنیتی سوریه و پاریس بویژه در مورد شناخت اعضای فرانسوی داعش کمک کند و از سویی نیز به عادی سازی روابط با دمشق در آینده کمک کند. به عبارت دیگر با توجه به سیاست کلان غرب در بحران سوریه، فرانسه تلاش می کند از سیاست عملگرایانه ارزش محور به تناسب فضای غربی حاکم بر تحولات سوریه به سیاست واقع گرایی پیشین خود در قبال تعامل با نظام بشار اسد به نوعی تغییر فاز دهد.

اهداف داخلی و تهدید داعش:

حمله هوایی برای جلوگیری از توطئه تروریستی در فرانسه بهانه ای برای مداخله است. در این بین هر چند شانس آن که جنگنده های رافال بتوانند یک مقر فرماندهی، اردوگاه آموزشی و یا خانه ای که افراط

گرایانی در آن در حال برنامه ریزی حمله ای در فرانسه باشند نابود کنند، بسیار کم است است. اما حملات هوایی را می توان تغییری در سیاست خارجی پاریس در مبارزه با شبه نظامیان داعشی برای فرانسه دانست که از اولویت بیشتری برخوردار شده است. در واقع احساس خطر فرانسه از نظر امنیت داخلی (فرانسه بزرگترین اقلیت مسلمانان را در بین کشورهای اروپایی به خود اختصاص داده و هزاران مسلمانان تندرو فرانسوی برای جهاد وارد سوریه شده اند) این است که داعشی ها روزی به فرانسه برگردند و تهدیدی امنیتی برای فرانسه به وجود آورند. در همین راستا سخن رئیس جمهور فرانسه امنیت فرانسه «اولین دلیل حمله به داعش در سوریه بوده است» می تواند مورد ارزیابی قرار گیرد. در این تحلیل هر چند پاریس معتقد بود بشار اسد و داعش دو روی یک سکه اند و حملات هوایی علیه داعش منجر به تقویت بشار اسد می شود، اما اکنون ضرورت مبارزه با خطر تروریسمی که از بحران سوریه تغذیه می شود افزایش یافته است و حملات میتواند جدا از کاهش قدرت داعش به میزان مورد نیاز پاریس بر دامنه همکاری با سوریه در جهت شناسایی اعضای فرانسوی داعش و ممانعت از بازگشت به فرانسه نیز کمک کند.

ابعاد ژئوپلتیک و بازگشت به خاورمیانه و احیای نقش:

از 1919- 1945 سوریه و لبنان براساس طرح قیمومت جامع ملل تحت سرپرستی فرانسه درآمد و در دهه های گذشته هم نفوذ مناسبی در شامات داشته است. در این میان بعد از تحولات سوریه فرانسه تلاش کرد دارد تا با به رسمیت شناختن مخالفان و چینش مورد علاقه خود در سازماندهی مخالفان از غلظت اخوانی آن کم و معادله را با وارد کردن عناصر غربگرا، ملیگرا و مسیحی به نوعی دچار تغییر دهد. در این بین تحولات کنونی فرصت مناسبی را برای بازگشت و احیای نفوذ فرانسه به منطقه خاورمیانه فراهم آورده است. یعنی با برهم خوردن موازنه قدرت در خاورمیانه، نیاز به دسترسی به مدیترانه، داشتن رابطه با جهان اسلام و... نیازمند حضور موثر در خاورمیانه برای فرانسه است. در بعد دیگری باید توجه داشت که نگاه پاریس به مسیحیان سوریه و تاثیر قدرت نمایی بیشتر داعش در سوریه بر لبنان (فرانسه از قدیم حامی سنتی مسیحیان لبنان بوده است) موجب شده است تا پاریس به سوی توجه به فشار بر داعش و یافتن راه حل دیپلماتیک و تاسیس دولت واحد ملی با مشارکت افرادی از دولت بشار اسد گرایش یابد و از دامنه تنش خود با دولت کنونی دمشق بکاهد.

پناهندگان سوری:

بنابر آمارهای سازمان ملل در نتیجه ناآرامی ها بیش از چهار میلیون نفر پناهنده شده اند. در این میان ورود پناهجویان به اروپا و سهم کم فرانسه در پذیرش آنان و خطر موج گسترده پناهجویان به سوی

کشورهای اروپایی در کنار توجه افکار عمومی فرانسه به این امر میتواند موجب توجه پاریس به ریشه های این موج خاورمیانه و مداخله نظامی بر ضد داعش باشد.

رقابت با امریکا و روسیه و سایر بازیگران منطقه ای:

در واقع اکنون فرانسه به دنبال اتخاذ موضع سیاسی قویتری از قبل در جریان درگیریهای سوریه است. در واقع فرانسه تا کنون از انجام هر اقدامی که به تقویت موضع بشار اسد منجر شود، خودداری کرده و در رویکردی اعلانی پاریس بشار اسد همچنان یک دیکتاتور است، اما توجه بازیگران قدرتمند جهانی و منطقه ای و عدم حضور فرانسه به سوریه به نوعی موجب جلب توجه بیشتر فرانسه در این حوزه شده است. در این رویکرد از یک سو پاریس با اعزام جنگنده های خود برای بمباران مواضع داعش در سوریه مستقل از آمریکا تصمیم دارد جایگاه خود را در بازی و راه حل سیاسی احتمالی برای بحران سوریه حفظ کند. از سویی نیز با توجه به اینکه چین، ایران و روسیه تلاش می کند تا موضع نظامی و سیاسی متحد خود بشار اسد را تحکیم کنند پاریس تلاش می کند تا به عنوان یک فعال مهم در حل بحران تغییر موقعیت دهد و به بازیابی جایگاه فرانسه در گفت و گوهای خروج سوریه از بحران و ائتلاف ضدتروریستی کمک کند. در این راستا فرانسه به بهانه خطر تروریسم و نیز خطر تروریست های غربی فعال در سوریه تلاش می کند به منافع خود در آینده هر گونه طرح در مورد سوریه دست یابد.

نتیجه گیری

آنچه مشخص است طیفی از متغیرها چون حقوق بشر و ارتقای دموکراسی و منافع اقتصادی و سیاسی، معادلات قدرت در سطح اتحادیه اروپایی، چرخش آرام اروپاییها در قبال دمشق، جابجایی بازیگران و جریانها در سطح منطقه، حمایتها کشورهای دیگر از سوریه، وضعیت میدانی و قدرت نمایی ارتش و دولت سوریه و... موجب تغییر نگاه رهبران فرانسوی به صحنه میدانی شده است لذا با رفتارهای پراگماتیک در صدد ایفای نقش موثر در قامت نقش فردی و در قالب اتحادیه اروپا متناسب با یک عضو دائم شورای امنیت هست.